

Sensorveiledning for HIS2426 høsten 2023,

3 dagers hjemme-eksamen Eksamen i HIS2426 har som mål å gi studentene mulighet til å vise i hvor stor grad de evner å forstå og resonnere rundt sentrale spørsmål ved norsk og europeisk okkupasjonshistorie. Fokus i pensum og forelesninger har vært på kompleksiteten bak de dramatiske og grufulle hendelsene under andre verdenskrig. Et sentralt kriterium for å gi et godt svar på eksamensoppgaver og en god karakter blir derfor i hvor stor grad studenten viser evne til å forstå den komplekse virkeligheten folk måtte forholde seg til under krigen. Dette må likevel ikke gå over til fullstendig relativisme. Erkjennelsen av at enkeltmennesker i ulik grad fremdeles kunne ta valg med konsekvenser for seg selv og andre må være på plass.

Svar på en av disse oppgavene:

Bokmål:

1. Forholdet mellom utefront og hjemmefront: Hvordan vokste hjemmefronten frem, hvordan utviklet motstanden seg gjennom krigen og hvordan forholdt hjemmefronten seg til London-regjeringen?
2. Forholdet mellom Nasjonal Samling og okkupasjonsmakten: Hvordan utviklet det seg over tid?
3. Hvorfor ble mange hundre jøder i Norge arrestert, deportert og drept under okkupasjonen?

Nynorsk:

1. Forholdet mellom utefront og heimefront: Korleis vaks heimefronten fram, korleis utvikla motstanden seg gjennom krigen og kva for haldningar hadde heimefronten til London-regjeringa?
2. Forholdet mellom Nasjonal Samling og okkupasjonsmakta: korleis utvikla det seg over tid?
3. Kvifor vart mange hundre jødar i Noreg arresterte, deporterte og drepne under okkupasjonen?

English:

1. The relationship between a "Norway abroad" and a "Norway at home": How did the home front develop, how did the resistance develop throughout the war and how did the home front relate to the London government?
2. The relationship between the Nasjonal Samling and the occupying power: How did it develop over time?
3. Why were many hundreds of Jews in Norway arrested, deported and killed during the occupation?

Oppgavene skal besvares i løpet av en tredagers hjemmeeksamen. Hjemmeeksamen innebærer at det stilles krav til at studentene skal bruke referanser i teksten. Alle oppgåvene er mulig å svara på ut fra pensum og forelesninger. Hva som er relevant litteratur for hver enkelt eksamensoppgave bør gå ganske klart frem gjennom å sammenholde listen over forelesninger med oppgavene. Andre krav til eksamen ligger på emnesidene.

Oppgavene er relativt åpne, men noen kjernemomenter bør eller kan være med for å gi en god karakter. For hver enkelt oppgave er det som følger:

Oppgave 1:

- Må ha innsikt i at det var de allierte som frigjorde Norge, men at hjemmefronten spilte en viktig rolle moralsk, først i den sivile holdningskampen (opprettholde humanistiske verdier mot nazifisering). Den militære motstanden bidro til å uroe fienden, opprettholde motstandsviljen, samt forberede en felles norsk-alliert innsats ved en eventuell militær gjenerobring av landet.
- Samlingen av motstandsgrupperingene i krigens slutfase var viktig for det nasjonale samholdet etter krigen.
- Hjemmefronten sørget for at frigjøringen i 1945 ikke fremstod utelukkende som en gave fra andre, men også som et resultat av en selvoppofrende norsk innsats
- Må ha med spennet i motstandsarbeidet: Holdningskamp og motstand foregikk på flere plan: fra spontan og individuell aksjon til planmessige kollektive eller organiserte aksjoner
- Sivil (siv. Org.), militær motstand (mil. Org): Pluss kommunistisk
- Faseinndeling 1940-42 - Defensiv holdningskamp mot NS' nazifisering (vinnes), 1942-44 motstand mot arbeidsinnsats, 1944-45: Den sivile og militære motstandsbevegelsen samles i Hjemmefrontens Ledelse – mer militær motstand (HL)

Oppgave 2:

- Må ha innsikt i at den reelle makten lå på tyske hender (hos Reichskommissar og Wehrmacht), at NS fikk makt bare på tysk nåde.
- Kandidaten bør redegjøre for at NS opprinnelig ikke var en del av de tyske planene for okkupasjonen. Quislings statskupp-forsøk endret dette, da Quisling fikk Hitlers støtte. Likevel ble Quisling skjøvet ut på sidelinjen. NS fikk en rolle igjen, da partiet ble erklært som eneste tillatte politiske parti 25. september 1941 og de fleste statsrådene var NS-medlemmer. Fra 1. februar 1942 ble Quisling ministerpresident og NS fikk forsøke å nazifisere det norske samfunnet. Høsten 1942 er det klart at holdningskampen har vunnet frem og nazifiseringen er mislykket på de fleste områder. Reichskommissar strammer derfor grepet igjen.
- Statsstyret var underlagt Reichskommissar, under ham sto NS og norsk statsadministrasjon. I tillegg kom det tyske militæret.
- Si noe om antallet NS-medlemmer (vinteren 1940: 2700, max 43 000 i 1943, nærmere 55 000 personer hadde vært medlem av partiet i en kortere eller lengre periode i årene 1933–1945)
- Ideologisk: NS splittet nasjonalister og pangermanere, Reichskommissariat var orientert mot SS.
- NS hadde samarbeid med flere tyske aktører – den tyske okkupasjonsmakten var ikke helhetlig, den talte aldri med én stemme. NS hadde en allianse med den tyske marinen mot Terboven frem til 1942-43. Enkelte i NS hadde allianse med SS.
- For NS var tyskerne alltid både en alliert og en okkupant. Forholdet til tyskerne ble dårligere gjennom okkupasjonstiden.

Oppgave 3:

- Må ha innsikt i at Holocaust var et tysk prosjektet, men med norsk deltagelse. Må også få med antisemittisme som en viktig bakgrunn og at NS-regimet aktivt deltok og ønsket å vise seg effektive.
- Sammenligning med Danmark kan være aktuell.
- Si noe om prosessen - registrering, arrestasjon, deportasjon. En dyktig student kan f.eks. briljere med å vise hvor vanskelig det var for jøder og hjelperne deres å tolke den anti-

jødiske politikken fram til 1942, all den tid radikaliseringen kom så fort. Svært lenge kunne man høyra om det som skjedde på kontinentet, sammenligne med det en selv opplevde og tenke, som for eks. Lise Børsum, at "det skjer ikke i Norge".

- Det eksisterte ikke noe apparat for å frakte så mange vanlege folk over grensa. Det måtte skapast.
- Flukten til Sverige